

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek
SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie **M. C.**,

skazanego z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 13 sierpnia 2025 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego,

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17 grudnia 2024 r., sygn. akt XVII Ka 1057/24, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 22 kwietnia 2024 r., sygn. akt VIII K 683/23,

1) uchyla pkt 1 lit h in principio zaskarżonego wyroku w zakresie dotyczącym ustalenia popełnienia przestępstwa w warunkach określonych w art. 65 § 1 k.k.,

2) nakazuje zwrot M. C. uiszczonej opłaty kasacyjnej.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 22 kwietnia 2024 r. (sygn. akt VIII K 683/23) M. C. został uznany za winnego popełnienia zarzucanych mu w punktach VI, VII i VIII czynów.

W ramach tych czynów Sąd uznał oskarżonego za winnego tego, że:

1. w okresie od lutego 2022 r. do sierpnia 2022 r. w P. i B., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz wbrew przepisom ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, uczestniczył w obrocie znacznymi ilościami substancji psychotropowych w ten sposób, że przewiózł od R. S. z terenu B. do P. i przekazał w celu dalszej odsprzedaży M. K. nie mniej niż 4 razy substancje psychotropowe w postaci 3-CMC i 4-CMC w ilości łącznej nie mniejszej niż 2.000,00 gram oraz przekazał K. F. nie mniej niż dwa razy substancje psychotropowe w postaci 3-CMC i 4-CMC w ilości łącznej nie mniej niż 800 gram i środki odurzające w postaci ziela konopi innych niż włókniste w ilości 20 gram, a następnie odebrał od wyżej wymienionych środki pieniężne stanowiące zapłatę za otrzymane substancje psychotropowe, w tym od M. K. nie mniej niż 10.000.00 zł oraz od K. F. 7.200,00 zł, przy czym z opisu czynu wyeliminowano okoliczność, że sprawca uczynił sobie z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu. Czyn ten zakwalifikowano z art. 56 ust. 1 w zw. z ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 kk. (pkt 16 wyroku).
2. w dniu 1 marca 2023 r. w B. wbrew przepisom ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii posiadał znaczne ilości środków odurzających w postaci ziela konopi innych niż włókniste (marihuana) w łącznej ilości 92.497,00 grama. Czyn ten zakwalifikowano z art. 62 ust. 1 w zw. z ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. (pkt 18 wyroku).
3. w dniu 1 marca 2023 r. w B. wbrew przepisom ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii posiadał przyrządy w postaci wagi elektronicznej koloru srebrnego „C.” i wagi elektronicznej koloru ciemnego „S.” model nr: [...], nr seryjny: [...] służące do przerobu substancji psychotropowych i środków odurzających. Czyn ten zakwalifikowano z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. (pkt 21 wyroku).

Za te czyny Sąd wymierzył oskarżonemu M. C. :

4. za czyn z pkt 16: na podstawie art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 57b k.k. w brzmieniu obowiązującym w dniu 1 marca 2023 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym w dniu 1 marca 2023 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40,00 zł. Na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii zasądzono od oskarżonego na rzecz Fundacji Profilaktyki i Leczenia Uzależnień „[...]” nawiązkę w wysokości 5.000,00 zł.
5. za czyn z pkt 18: na podstawie art. 62 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w brzmieniu obowiązującym w dniu 1 marca 2023 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., karę 1 roku pozbawienia wolności. Na podstawie art. 70 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii orzeczono przepadek na rzecz Skarbu Państwa przez zniszczenie dowodu rzeczowego w postaci ziela konopi innych niż włókniste (marihuana) w łącznej ilości 92.497,00 gramów. Na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii zasądzono od oskarżonego na rzecz Fundacji Profilaktyki i Leczenia Uzależnień „[...]” nawiązkę w wysokości 3.000,00 zł.
6. za czyn z pkt 21: na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, karę 3 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 70 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii orzeczono przepadek na rzecz Skarbu Państwa przez zniszczenie dowodów rzeczowych w postaci wag elektronicznych. Na podstawie art. 70 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii zasądzono od oskarżonego na rzecz Fundacji Profilaktyki i Leczenia Uzależnień „[...]” nawiązkę w wysokości 1.000,00 zł.

Na podstawie art. 85 § 1 w zw. § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k., jednostkowe kary pozbawienia wolności wymierzone w pkt 16, 18 i 21 sprowadzono do kary łącznej 3 lat pozbawienia wolności (pkt 24 wyroku).

Od powyższego wyroku apelacje wnieśli prokurator, obrońca oskarżonego M. C. oraz sam oskarżony M. C..

Prokurator zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść M. C., zarzucając m.in. rażącą niewspółmierność wymierzonej kary poprzez niezastosowanie środka

karnego degradacji oraz błędne zastosowanie art. 33 § 2 i 3 k.k. jako podstawy prawnej orzeczonej grzywny.

Obrońca oskarżonego M. C. zaskarżył wyrok w częściach dotyczących punktów 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 oraz 24. W swojej apelacji obrońca podniósł zarzuty naruszenia:

1. przepisów postępowania (art. 4 i art. 7 w zw. z art. 410 k.p.k.) poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego. Konkretnie, zarzucono bezpodstawne przyjęcie, że zeznania świadka M. K. spełniają wymogi tzw. "dowodu z pomówienia" i że świadek ten podtrzymał swoją wersję zdarzeń, podczas gdy w trakcie przesłuchania przed Sądem świadek wyraził wątpliwość co do osoby przekazującej mu substancje oraz przyznał, że był wówczas pod wpływem narkotyków. W konsekwencji Sąd miał dopuścić się błędu w ustaleniach faktycznych, przyjmując, że oskarżony M. C. przekazał K. substancje psychotropowe nie mniej niż 4 razy.
2. przepisów postępowania (art. 4 i art. 7 w zw. z art. 410 k.p.k.) dotycząca ponownie dowolnej oceny zeznań świadka M. K.. Obrońca wskazał, że świadek wyraził wątpliwość, czy oskarżony M. C. i "C. 1. " to ta sama osoba, co w rezultacie doprowadziło Sąd do błędnego ustalenia tożsamości tych osób, mimo braku podstaw w materiale dowodowym.
3. przepisów postępowania (art. 4 i art. 7 w zw. z art. 410 k.p.k.) poprzez dowolną ocenę zeznań świadków K. i F., bez ich należytej i dogłębnej analizy. To miało skutkować brakiem ustaleń faktycznych co do szczegółowego przebiegu transakcji z udziałem oskarżonego, ich faktycznej liczby oraz właściwej kwalifikacji prawnej zachowania oskarżonego (czy było to uczestnictwo w obrocie, czy też karalne przygotowanie stypizowane w art. 57 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii).
4. przepisów postępowania (art. 4 w zw. z art. 167 § 1 oraz art. 5 § 2 k.p.k.) poprzez dowolne i niezgodne z zasadą wyrażoną w art. 5 § 2 k.p.k. przyjęcie, że posiadanie przez oskarżonego M. C. marihuany w ilości niemal 1 kg pozostawało w całkowitym oderwaniu od pozostałych zarzutów. Zdaniem obrońcy, wobec braku danych o pochodzeniu i przeznaczeniu narkotyku, jego posiadanie powinno być kwalifikowane jako współukarany czyn następczy,

ewentualnie jako przygotowanie z art. 57 w zw. z art. 56 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

5. przepisów postępowania (art. 4 i art. 7 w zw. z art. 410 k.p.k.) poprzez dowolną ocenę zebranego materiału dowodowego, w szczególności błędną interpretację oświadczenia oskarżonego o przyznaniu się do winy. W konsekwencji Sąd miał dopuścić się błędu w ustaleniach faktycznych, dowolnie ustalając, że wagi znalezione u oskarżonego służyły do wytwarzania, przetwarzania lub przerobu substancji psychotropowych.

W związku z powyższymi zarzutami, obrońca wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;
2. ewentualnie, zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. 16 (wyeliminowanie ustalenia o przekazaniu substancji psychotropowych M. K. nie mniej niż 4 razy, zmianę kary i opisu czynu), w pkt. 18, 19 i 20 (uchylenie), w pkt. 21 (uniewinnienie oskarżonego), w pkt. 22 i 23 (uchylenie) oraz w pkt. 24 (wymierzenie kary łącznej w najłagodniejszym wymiarze).

Oskarżony M. C., w imieniu własnym, zaskarżył wyrok w całości, zarzucając niewspółmierną surowość orzeczonej kary, odmowę przesłuchania jego świadków na okoliczności związane z wymiarem kary oraz nierozpoznanie wniosku dowodowego o dowód z opinii biegłego na okoliczność stanu zdrowia jego syna. Wniósł o uchylenie wyroku do ponownego rozpoznania lub ewentualne złagodzenie kary.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17 grudnia 2024 r. (sygn. akt XVII Ka 1057/24) zmieniono zaskarżony wyrok w ten sposób, że w punkcie 16 ustalono, iż oskarżony M. C. uczynił sobie z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu, a w konsekwencji dopuścił się przestępstwa z art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 § 1 k.k. i w zw. z art. 65 § 1 k.k., a nadto, że podstawę prawną wymierzonej mu kary grzywny stanowi art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 33 § 1 k.k. (pkt 1 lit. h wyroku Sądu Okręgowego).

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymano w mocy (pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego).

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17 grudnia 2024 r. (sygn. akt XVII Ka 1057/24) wniósł obrońca oskarżonego M. C.. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wyroku, a to przepisów art. 433 § 1 w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. Miało to polegać na rozpoznaniu apelacji z przekroczeniem granic podniesionych zarzutów i w konsekwencji zmianie orzeczenia Sądu I instancji pomimo braku zarzutu stawianego tej części orzeczenia Sądu Rejonowego, która nie stała się przedmiotem zarzutu apelacji. Obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania oraz o wstrzymanie wykonania wyroku do dnia rozpoznania niniejszej kasacji.

Prokurator, w odpowiedzi na kasację, wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej, argumentując, że wskazane uchybienie nie stanowi rażącego naruszenia prawa w rozumieniu art. 532 § 1 k.p.k., które mogłoby mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Uzasadniał to faktem, iż choć w części wstępnej apelacji prokuratora nie znalazł się zarzut dotyczący ustalenia Sądu I instancji, że oskarżony M. C. uczynił sobie z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu, to jednak we wnioskach apelacyjnych prokurator wniósł o uzupełnienie w pkt. 16 sentencji zaskarżonego wyroku kwalifikacji prawnej o art. 65 § 1 k.k.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje.

Podniesiony w kasacji obrońcy zarzut okazał się oczywiście zasadny, co umożliwiło rozpoznanie tej kasacji w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą, a także w świetle brzmienia art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k., sąd odwoławczy, rozpoznając apelację pochodzącą od podmiotu profesjonalnego – w tym przypadku od prokuratora – jest związany granicami podniesionych zarzutów. Przepis art. 427 § 2 k.p.k. w sposób jednoznaczny nakłada na oskarżyciela publicznego obowiązek zawarcia w apelacji wskazania zarzutów stawianych rozstrzygnięciu oraz ich uzasadnienia. To zaś implikuje, że sąd odwoławczy może orzekać jedynie w zakresie wynikającym z tak sformułowanych zarzutów, z wyjątkiem sytuacji przewidzianych w ustawie.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 kwietnia 2024 r., wyraźnie stwierdził, że nie podzielił poglądu oskarżyciela publicznego, aby obaj oskarżeni, w tym M. C., uczynili sobie z

działalności przestępczej stałe źródło dochodu w warunkach określonych w art. 65 § 1 k.k. Sąd I instancji szczegółowo uzasadnił swoje stanowisko, wskazując na sporadyczny charakter transakcji, co wykluczało spełnienie warunku stałości i ciągłości wymaganego przez wspomniany przepis. To ustalenie Sądu Rejonowego było zatem wyczerpującym negatywnym rozstrzygnięciem o faktach, a nie jedynie oceną prawidłowej kwalifikacji prawnej.

Analiza apelacji prokuratora potwierdza argumentację obrońcy zawartą w kasacji. Wprawdzie prokurator wniósł apelację na niekorzyść M. C., a w pkt. 10 wniosków apelacyjnych postulował „uzupełnienie w pkt. 16 sentencji zaskarżonego wyroku kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu M. C. przestępstwa o przepis art. 65 § 1 k.k.”, to jednak w części zarzutów apelacji dotyczącej M. C. nie sformułowano żadnego zarzutu odnoszącego się do błędu w ustaleniach faktycznych, ani obraży prawa materialnego w zakresie wyeliminowania z opisu czynu okoliczności uczynienia sobie z przestępstwa stałego źródła dochodu. Należy podkreślić, że prokurator w swojej apelacji odmiennie potraktował rozstrzygnięcia dotyczące oskarżonego R. S., wobec którego sformułował konkretny zarzut co do błędu w ustaleniach faktycznych w kwestii stałego źródła dochodu. Brak analogicznego zarzutu w odniesieniu do M. C. świadczy o tym, że ta konkretna kwestia nie została objęta zaskarżeniem w sposób wymagany przez przepisy procedury karnej.

Twierdzenie prokuratora, że wniosek o uzupełnienie kwalifikacji prawnej jest wystarczający, nie może zostać zaakceptowane na gruncie niniejszej sprawy. Wniosek apelacyjny (zwłaszcza zawarty w uzasadnieniu apelacji) nie może zastępować wymaganego przez ustawę zarzutu. Prawo do obrony i rzetelnego procesu wymagają, aby strona była świadoma konkretnych zarzutów stawianych w apelacji oskarżyciela, aby móc się do nich ustosunkować i świadomie, w sposób przemyślany prowadzić swoją obronę. W niniejszej sprawie, pomimo braku zarzutu, Sąd Okręgowy w Poznaniu dokonał istotnej zmiany w zakresie ustaleń faktycznych dotyczących przypisanego M. C. czynu, co bez wątplenia wykraczało poza granice rozpoznania apelacji prokuratora. Fakt, że Sąd Okręgowy dostrzegł brak stosownego zarzutu i próbował uzyskać od prokuratora dodatkowe oświadczenie w trakcie rozprawy apelacyjnej, jedynie potwierdza świadomość braku formalnego zaskarżenia tej kwestii w apelacji. Takie działanie Sądu Odwoławczego stanowi

rażące naruszenie przepisów proceduralnych, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, gdyż doprowadziło do pogorszenia sytuacji prawnej oskarżonego bez prawidłowej podstawy procesowej.

W świetle powyższych rozważań, zarzut podniesiony w kasacji obrońcy M. C. okazał się zasadny. Rażące naruszenie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, polegające na orzeczeniu poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów, uzasadnia uchylenie zaskarżonego wyroku w części objętej kasacją.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł o uchyleniu pkt 1 lit h *in principio* zaskarżonego wyroku, w zakresie, w jakim Sąd odwoławczy, z naruszeniem zakazu reformationis in peius, ustalił, że M. C., popełniając przestępstwo z pkt VII aktu oskarżenia (pkt 16 wyroku sądu I instancji) uczynił sobie z popełnienia tego przestępstwa stałe źródło dochodu. Nie zachodziła przy tym potrzeba do przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu, bowiem w sytuacji, gdy brak było stosownego zarzutu w apelacji prokuratora na niekorzyść skazanego, Sąd odwoławczy mógłby co najwyżej uchylić wyrok w tym zakresie, posiłkując się art. 440 k.p.k., o ile zachodziłaby podstawa do powtórzenia przewodu sądowego w całości (art. 437 § 2 k.p.k.). Ta przesłanka nie zaistniała jednak w rozpoznawanej sprawie.

[J.J.]

[r.g.]